

RAPPORT FRA M/S «LANGSKJÆR»S PRØVEFISKE MED SORTERINGSMASKIN FOR UTSORTERING AV HUNLODDE FRA 7/3—10/3 1973

Av Bjørn Johnsen

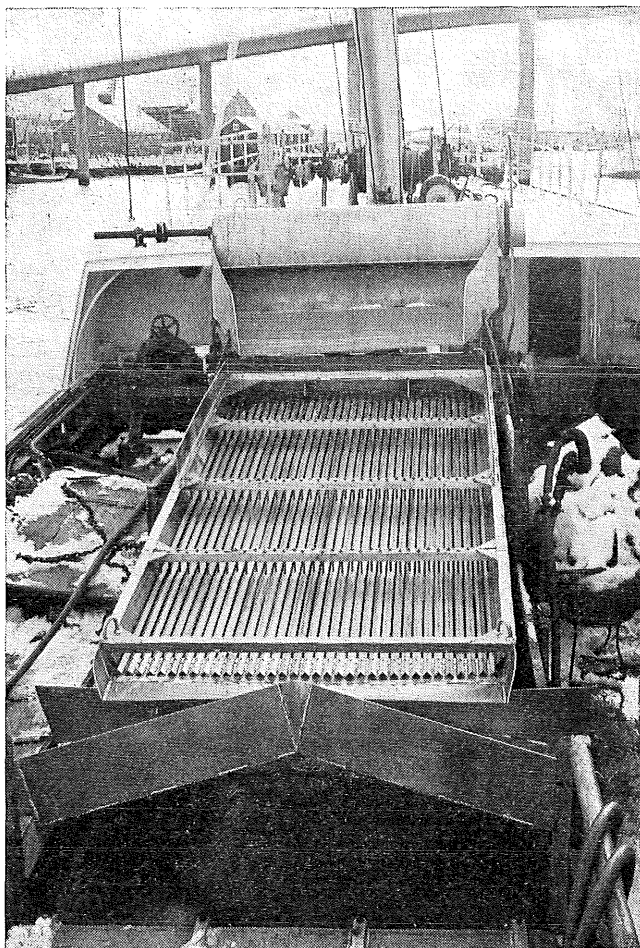
Onsdag den 7. mars kl. 1600 d. å. gikk undertegnede om bord på m/s «Langskjær» av Bodø for å være med en tur ut på fiskefeltet for å se på Rapp og Torrissens sorteringsmaskin for lodde.

Fartøyet hadde ligget i Vadsø og utbedret enkelte svakheter med maskinen, samtidig som de hadde montert et såkalt «medbringersystem» for å få eventuell hunlodde løs som hadde kilet seg fast mellom sprinklene i selve sorteringsmaskinen. Dette arbeidet hadde tatt forholdsvis lang tid på grunn av at en i Finnmark har meget store problemer for å få utbedret skader eller feil ved maskineri etc. Det er også langt mellom verkstedene, og det finnes praktisk talt ikke reservedellager av kulelager, reimskiver etc. Alle deler og ting som behøvdtes til sorteringsmaskinen måtte de få flysendt fra Bodø eller Trondheim. Og hadde Torrissen ikke hatt så flink maskinist til å reparere og montere nytt utstyr så hadde nok det hele stoppet opp.

Kl. 1700 var medbringersystemet ferdig montert og i orden, men en måtte vente til kl. 2100 før en kunne gå på grunn av at det kom en ingeniør fra Rapp i Bodø som skulle være med ut på feltet for å se anlegget i drift.

Medbringersystem d.v.s. det er en kjede på hver side med 12 tverrsovergående jernstenger som er montert under sorteringsmaskinens sprinkler. Disse 2 kjedene er drevet av en elektrisk motor og nedgiret til passe fart. Kjedens øverste jernstenger går like opp under sorteringsmaskinens sprinkler og tar løs hunloden som er blitt hengende fast etter hodet.

Etter hva jeg har hørt var det et stort problem forrige tur da de var meget plaget av at maskinen tettet fullstendig igjen mellom sprinklene og de hadde

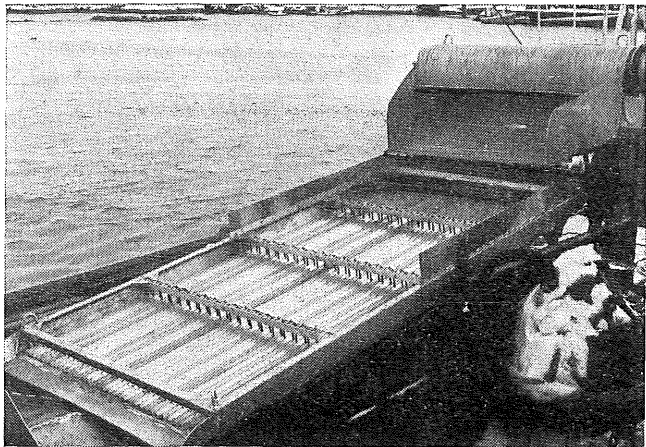
ingen mulighet for å få hunloden løsrevet. Derfor monterte de dette medbringersystemet for å unngå opphoping av lodde mellom sprinklene.

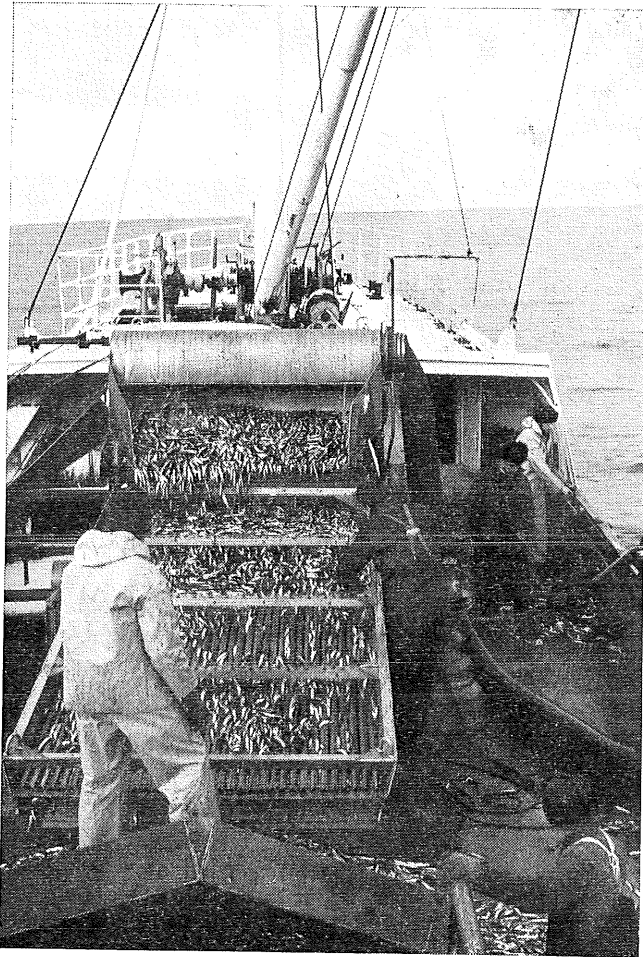
Kl. 2100 kom ingeniør Breivik om bord og m/s «Langskjær» avgikk Vadsø bestemt for fiskefeltet øst av Vardø.

Kl. 0300 den 8. mars fikk en kontakt med lodda på asdicaen, men det viste seg å være spredte og små forekomster. Fortsatte vestover til 12 n.mil NV av Vardø. Været var pent, NV svak vind med litt dønning.

Etter en tid kom en bort i brukbare registreringer og der sto lodda i passe dybde for trål. Kl. 0830 satte trålen, tauet i ca. 8 min. Kl. 0900 begynte å pumpe og å kjøre sorteringsmaskinen. Antatt fangst ca. 700 hl i nevnte tråltrekk.

Sorteringsmaskinen så i første omgang ut til å arbeide tilfredsstillende, men med litt for liten kapasitet. Etter de første prøvene som ble tatt viste det

seg at en fikk 95% hunlodde fra maskinen. Samfengt prøver vist ca. 40% hun- og 60% hanlodde. For å øke sorteringskapasiteten ble det gjort en liten forandring slik at lodda kunne passere friere mellom boltene som holder sorteringsribbene. Det viste seg at det ble litt for stor åpning mellom 3 av sprinklene og dermed gikk det en og annen hanlodde sammen med hunlodda slik at prosenten falt ned til 78% på hunlodda.

Etter en times kjøring begynte jernstengene i medbringersystemet så smått å bøye seg og knekke. Det viste seg at festene i stengerne der hvor de var klinket fast til kjeden var det svake punkt. En hadde flere stopp utover dagen bl.a. litt varmgang i eksenterne som drar hele maskinen frem og tilbake. En hadde også en del plage med avsilingsvannet som fulgte med hunloddene slik at en måtte vente en tid før lodda ble så pass tørr at den kunne tappes (rennes) ned i rommet for fylling i kassene. Rundt hunloddebingen var det perforerte rister, men på grunn av løsrøgn tettet de små hullene snart til, derav nevnte plage med avsilingsvannet. Hanlodda ble skyflet på sjøen da en ikke hadde mulighet for å ta vare på den

under daværende forhold og omstendigheter. Planen var å ha hanlodda i binger på dekk, men på grunn av vannet fra hunloddebingen som rant utover dekket måtte en bare kvitte seg med hanlodda for å bli kvitt vannet. Dette vil ikke bli gjort ved senere fangst da en er kommet frem til en bedre løsning når det gjelder å få hunlodda bedre avsilt.

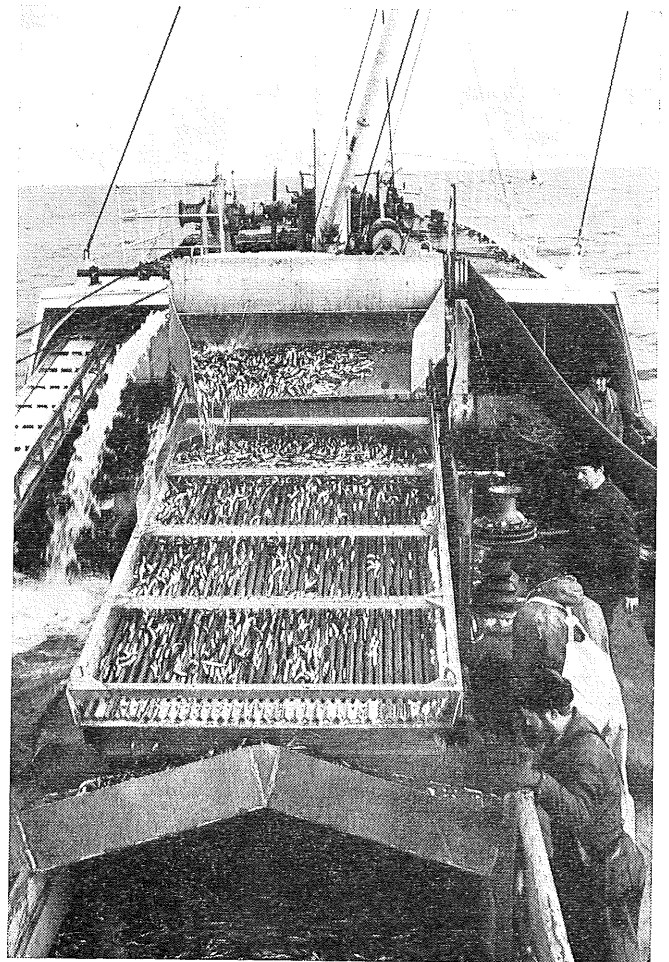
Kl. 2100 var en ferdig med pumping og sorteringen. Totalt innpumpet og sortert: 460 helkasser = 29 731 kg d.v.s. ca. 2,6 tonn pr. time. En må regne med ca. 35 tonn hanlodde som ble skyflet på sjøen.

Kl. 2130 avgikk fiskefeltet bestemt for Kongsfjord.

Fredag 9. mars kl. 0200 ankom Kongsfjord hvor en måtte ankre opp på grunn av dårlig vær. Kl. 1300 samme dag begynte å losse loddelasten. Kl. 1700 ferdig losset, men på grunn av kuling kunne en ikke få ombord tomkasser før neste dag.

Ingeniør Breivik reiste med en gang til Bodø for å lage nye deler til sorteringsmaskinen. Han skulle komme tilbake så snart som mulig og ha nevnte deler med seg.

Lørdag 10. mars tok en om bord 550 tomkasser og gikk så til Båtsfjord. Ankomst Båtsfjord kl. 1600.

Konklusjon

Etter det en så på nevnte tur så er det nok en del forbedringer som må til for å få maskinen mer effektiv. Gjennomsnittskapasiteten lå på ca. 2,6 tonn i timen, hvilket jeg mener kan økes betraktelig. Grunnen til det er bl.a. at i stedet for å bruke 30 mm tykke sprinkler i sorteringsmaskinen kan og bør en gå over til f.eks. 15 mm tykke stålrør eller stålstenger, dermed vil en øke sorteringskapasiteten til det dobbelte. Jeg vil også ha gjort en vesentlig forandring fra den nåværende monteringsordningen idet jeg mener at 10 mm åpning mellom sprinklene over hele maskinen ikke er så helt bra. Jeg vil faktisk ha startet med 9,5—10 mm åpning mellom sprinklene forut på maskinen og 11 mm åpning akter på maskinen, slik at det blir større åpning akter, dermed vil hunlodda som føres akterover med medbringerstengerne lettere gli igjennom og falle ned.

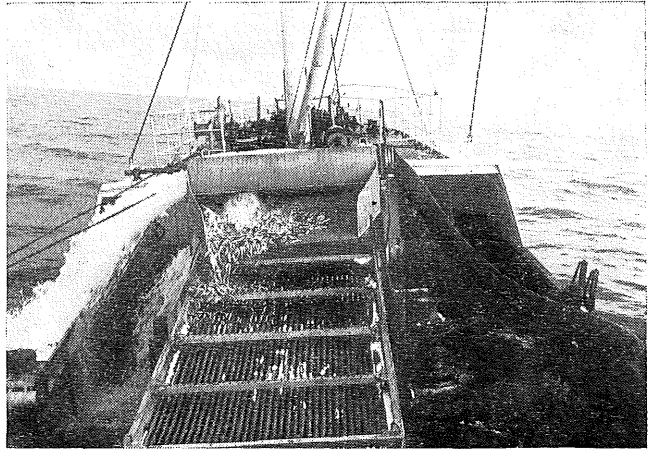
For det annet så er jeg ikke tilfreds med kjeden i medbringersystemet. Der ville jeg ha brukt kilereim fordi den er mer robust og relativt lettere å montere på medbringerstengerne.

For det tredje så ville jeg ha hatt hydraulisk løfte-system bak på maskinen slik at en kan få en dertil egnet hellingsvinkel. Jeg mener maskinen er litt for plan slik at hanlodda ikke kommer fort nok akterover.

Avsilingsrennen fra selve avsilingskassen burde vært lenger i dette tilfellet.

Når det gjelder drivverket til medbringersystemet så hadde det vært en fordel å ha hatt en hydraulisk drevet motor idet en kunne regulere farten på stengerne. Alt dette har jeg diskutert med herr Hjalmar Torrissen og han er helt enig i denne tankegangen.

Når det gjelder nevnte hydrauliske ting så vil det ikke fordyre maskinen så særlig mye på grunn av at de fleste fartøyer har pumpene og rørene fra før. Det er sikkert en rekke ting som kan gjøres bedre når det gjelder forbedring av nevnte maskin, men det kreves

en del erfaring for å komme frem til et vellykket resultat.

Jeg vil for ordens skyld nevne at en ikke kan ligge å pumpe i ubegrenset tid fra en trålpose eller fra et notkast fordi rognen blir presset ut av lodda etter en tid. Dette fikk vi erfare på slutten av pumpingen da det begynte å komme en og annen hanlodde, hvilket det ikke gjorde de første 7-8 timene.

Når det gjelder kvaliteten på nevnte loddefangst betegnet kjøperen den som fantastisk god, og det tror jeg alle som så fangsten vil være med på å underskrive. Til sammenlikning fikk vi se en del av en bulklaster som var losset, og hvor vedkommende fartøy hadde fangstet på samme felt og på samme tid som m/s «Langskjær», men det var en meget stor forskjell, det er sikkert. Det er en gjengs oppfatning at lodde sortert på feltet og fylt i kasser er tidens løsning.

Det som er nevnt i denne konklusjonen bygger kun på de erfaringer en har fra én tur. En kan derfor ikke låse seg helt fast i sine synspunkter. Jeg tror bestemt at en vil høste mer erfaring ved senere turer, og kanskje etter en del forbedringer som vil bli gjort med sorteringsmaskinen når herr Breivik kommer tilbake igjen fra Bodø. Da vil han ha med seg en del nye deler til sorteringsmaskinen.